

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4896/2021
30.09.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Гордане Комненић, Бранка Станића и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., село ..., чији је пуномоћник Јелена Савић Николић, адвокат из ..., против тужене „UniCredit Bank Srbija“ a.d. Београд, коју заступа Тијана С. Воротовић, адвокат из ..., ради утврђења и исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Нишу Гж 520/20 од 22.04.2021. године, у седници одржаној 30.09.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Нишу Гж 520/20 од 22.04.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Нишу Гж 520/20 од 22.04.2021. године и пресуда Основног суда у Нишу П 2445/18 од 17.07.2019. године, тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражено да се утврди да су апсолутно ништаве одредбе из члана 9. став 9.1. тачка 1. и члана 9. став 9.1. тачка 2. Уговора о готовинском кредиту бр. .. од 30.04.2014. године, закљученог између тужиоца, као корисника кредита и тужене, као даваоца кредита и тужена обавезе да тужиоцу исплати 6.750,00 динара, са законском затезном каматом од 30.04.2014. године до исплате, износ од 1.697,99 динара, са каматом почев од 05.05.2015. године и износ од 1.045,92 динара, са законском затезном каматом, почев од 05.05.2016. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове поступка од 54.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П 2445/18 од 17.07.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено да су апсолутно ништаве одредбе члана 9. став 9.1. тачка 1. и члана 9. став 9.1. тачка 2. Уговора о готовинском кредиту бр. .. од 30.04.2014. године, закљученог између тужиоца као корисника кредита и тужене као даваоца кредита. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу исплати 6.750,00 динара, са законском затезном каматом од 30.04.2014. године до исплате, износ од 1.697,99 динара са законском затезном каматом почев од 05.05.2015. године и износ од 1.045,92 динара са законском затезном каматом почев од

05.05.2016. године. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од укупно 45.300,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Нишу Гж 520/20 од 22.04.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и потврђена пресуда Основног суда у Нишу П 2445/18 од 17.07.2019. године. Ставовима другим и трећим изреке, одбијени су захтеви странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права на основу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености изјављене ревизије на основу члана 404. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, због потребе уједначавања судске праксе, па је одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац као корисник кредита је са туженом банком као даваоцем кредита закључио уговор о готовинском кредиту бр. .. дана 30.04.2014. године, на основу кога му је одобрен кредит од укупно 450.000,00 динара, на период од 41-ог месеца. Чланом 9. став 9.1. тачка 1. наведеног уговора, предвиђено је да се тужилац обавезује да плати једнократну фиксну накнаду за обраду кредитног захтева од 1,50%, , односно минимум 1.600,00 динара, а тачком 2. истог члана се обавезао да плати фиксну накнаду за праћење кредита на неплаћени износ главнице 0,50% годишње. У обрасцу понуде за наведени кредит у члану 3. тачка 3. утврђена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, а између осталог накнада за обраду кредитног захтева у висини од 1,50% или 6.750,00 RSD фиксно и накнада за одржавање кредита у висини од 0,50% или 3.109,01 RSD фиксно. Такође је и у обрасцу обавезних елемената уговора у члану 3. тачка 5. предвиђена накнада за праћење кредита која износи 0,50% или 3.109,01 RSD фиксно, накнада за обраду кредитног захтева од 1,50%, односно 6.750,00 RSD фиксно, накнада за кредитни биро од 246,00 RSD фиксно и меница у висини од 100,00 RSD фиксно. Из налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке од 20.12.2018. године утврђено је да су по предметном уговору наплаћене следеће накнаде: фиксна једнократна накнада за обраду кредитног захтева од 1,50% од износа одобреног кредита у износу од 6.750,00 динара дана 30.04.2014. године, фиксна накнада за праћење кредита на неплаћени износ главнице од 0,50% годишње и то дана 05.05.2015. године у износу од 1.697,99 динара, дана 05.05.2016. године у износу од 1.045,92 динара и 05.05.2017. године у износу од 337,79 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да су предметне одредбе уговора о кредиту ништаве у смислу члана 103. ЗОО, будући да тужиоцу као кориснику кредита није дата могућност да се упозна са врстом и ценом трошкова банке који се уговором на њега преваљују, а њихово уговарање без спецификације трошкова и њихове висине допушта могућност злоупотребе у реализацији ове уговорне обавезе, па како су исте неодређене, противне су начелу савесности и поштења и начелу равноправности странака (члан 11. и 12. ЗОО). Зато тужилац има право на враћање наплаћеног по ништавој одредби, на основу члана 104. став 1., са законском затезном каматом од дана стицања на основу члана 214. ЗОО, због несавесности банке као јаче уговорне стране у овом правном послу.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених суда засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ беој 36/11 и 139/14) који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 30.04.2014. године.

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене, а што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наведено обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на

информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди поводом закључења предметног уговора о кредиту (образац 1Б-обавезни елементи уговора), у члану 3.3 утврђена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, између осталог једнократна накнада за обраду кредитног захтева – 1,50% фиксно од износа кредита, односно 6.750,00 динара и накнада за праћење кредита од 0,50 % годишње, што одговара садржини спорних уговорних одредби којом се тужилац обавезао да по основу трошкова обраде кредитног захтева и праћења кредита плати банци једнократну накнаду од 1,50%, односно минимум 1.600,00 динара, и фиксну накнаду за праћење кредита на неплаћени износ главнице 0,50% годишње. Како је тужилац, садржином наведене понуде у предуговорној фази (образац 1Б-основни подаци о кредиту), обавештен о врсти и висини накнаде која пада на његов терет, то банка није била у обавези да доказује структуру нити стварне трошкове ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наиме, исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење) задовољава услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) и у смислу члана 50. ЗОО. Следом наведеног, уговорне одредбе којом се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 1,50% од износа реализованог кредита и фиксну накнаду за праћење кредита на неплаћени износ главнице 0,50% годишње, нису противне основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. Како предметна уговорна одредба није ништава, тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. став 1. и 214. ЗОО.

Како је Врховни касациони суд преиначио нижестепене пресуде, то је на основу члана 165. став 2., 153. став 1, 154, и 163. став 2. ЗПП одлучио о свим трошковима поступка и обавезао тужиоца да туженој надокнади трошкове у укупном износу од 54.000,00 динара и то : за састав два образложена поднеска од стране адвоката по 6.000,00 динара, за заступање на два одржана рочишта по 7.500,00 динара, два неодржана рочишта 4.500,00 динара, за састав ревизије 18.000,00 динара, све према опредељеном захтеву и Адвокатској тарифи важећој у време њиховог настанка, док јој

трошкови „за судске таксе“ нису признати јер их пуномоћник тужене није определио по врсти (такса на ревизију и ревизијску одлуку), у смислу члана 163. став 2.ЗПП.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**